اقسام ارتکاز

۱. ارتکاز فقها

اصل این مطلب درست است.اصلاً نمی‌شود انکار کنیم که کسانی باشند مفتی، نافذ، کامل وجیه در فتوا، سیطره‌ای پیدا کند، این قابل انکار نیست.

۲. ارتکاز متشرّعه

اما این، غیر از ارتکازات جمعیِ‌فرقه‌ای است که منشأش را هم وقتی نگاه می‌کنیم، می‌بینیم جز خود متون اصلیه یعنی روایات منشأی ندارد .خود اهل البیت این را به مخاطبین خودشان تزریق کردند، نه فتوای یک مفتی. ارتکاز متشرعه‌ای که به هیچ وجه متّخذ از فتاوا نیست-بعد از اینکه بازش می‌کنیم، می‌بینیم از روایات و آیات است- این را می‌توانیم تشخیص بدهیم. یعنی واقعاً نباید سر خودمان کلاه بگذاریم.

اصلاً ارتکاز نمی‌تواند برخاسته از یکی دو تا فرع و فتوا باشد. شما اگر خواستید خود ارتکاز را رساله کنید؛ راجع به آن تحقیق کنید، اوّلش مقداری وقت می‌برد تا پیدا کنید، اما بعد که پیدا کردید که کجا فقها از ارتکاز اسم بردند. کجا یک فقیه حاضر شده به ضرس قاطع با ارتکاز یک مطلق را تقیید بزند؟ وقتی ریخت کار را می‌بینید، آن وقت می‌بینید که مسأله صرف این نیست که یک کسی، یک جا یک فتوا داده درمبسوط یا حتی عامه.

فقه الفقهاء / فقه الادله

یک آقایی می‌گفت فقه الفقهاء، فقه الادلة. ما نگفتیم ارتکاز الفقهاء، می‌گوییم ارتکاز متشرعه بما هم متشرعه، نه بما هم از حیثی مقلّد و از حیثی اخّاذ از اصل فرهنگ شرع. آن که ما اسمش را ارتکاز می‌گذاریم، اجلّ‌از این است که با فتوا بیاید. و الا اگر چیزی باشد که از فتوا بیاید، ما آن را ارتکاز نمی‌گوییم. به آن می‌گوییم ارتکاز مسأله‌گو و ارتکازِ‌مقلّدین است.

متشرعه: صاحبِ‌ارتکاز؛ فقیه: کاشف ارتکاز

ارتکاز، نزد مردم است. کشفش، عینِ‌مطالب اصولی است. تفاوت بین اطلاق عام استغراقی با شمولی با مجموعی، این ها را در اصول شما کشف می‌کنید، اما پیش مردم هم هست. خود مردم اصلا نمی‌فهمند شما چه می‌گویید. اما شما کشفش می‌کنید، از آن اسم می‌برید. همین چیزی است که متشرعه خودش خبر ندارد که این را دارد. اما از همین ارتکازِ‌او فقیه استفاده می‌کند؛ ارتکازِ‌جمعی. فقیه، فقط ارتکاز خودش را نمی‌بیند، می‌گوید ارتکاز متشرعه، نمی‌گوید ارتکاز من.

بازبینی #1
ایجاد شده 25 فوریه 2025 10:17:21 توسط ... .
به روزرسانی شده 25 فوریه 2025 10:18:38 توسط ... .